

227

Jaargang 2023

3D-Bulletin

Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie

3D-Bulletin 227, 2023-3

INHOUDSOPGAVE

4 Redactioneel

- 4 3D-Bulletin 227
Dennis Boersma

6 Verenigingsnieuws

- 6 Verslag van de 213e verenigingsdag
3 juni 2023
Sophieke Nijhuis-Bouma
- 9 Onderling contact tussen leden
Dennis Boersma / Theo van Dam
- 10 50 jaar NVvS - Bijdragen van jubila-
rissen *Sophieke Nijhuis-Bouma*
- 18 Nieuws uit de regio's - Regio West
van Enkhuizen via Medemblik naar
Hoorn *Claudia Harkema*
- 19 Competitieregels NVvS
Het projectieteam
- 20 Mededelingen Bibliotheek NVvS
Sophieke Nijhuis-Bouma

23 Verenigingsdagen

- 22 Hoe komt u op de locatie van de ver-
enigingsdag?
Ledenmutaties / NVvS-e-groep
Jan Broeders
- 23 Programma verenigingsdag 214 en 215
Verenigingsdata 2023 en 2024
John Klooster

24 Driedimensionaal

- 24 'Minute of Fame'-competitie 2023
Dennis Boersma
- 31 Minicursus 3D-fotografie
Robert v/d Brink
- 32 3D-Subtiter: ondertitels in SBS
3D-films
Theo de Klerk
- 40 Fort De Gagel
Job van de Groep
- 42 Films van 2D naar 3D omzetten - 2
Theo de Klerk
- 48 Stereofoto's met Kunstmatige Intelli-
gentie
Job van de Groep
- 50 3D focus stacking ("foto's stapelen")
Gert-Jan Wolkers
- 54 Pro-Sumer 3D-Projectors met Native
4K panelen
Matthieu van der Sluis

58 Content / Wegwijzer

59 Vraag & Aanbod

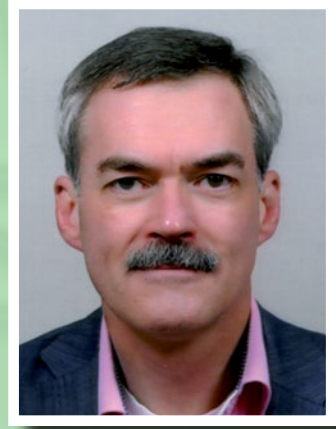
Foto voorpagina: "Vlinder"
Willebrord Dorresteyn

Foto achterzijde: "Buffalo Wings"
Dennis Boersma

Redactioneel

3D-Bulletin 227

In het kader van het vijftigjarig bestaan van de NVvS mochten we op de verenigingsdag op 3 juni jl. een aantal jubilarissen ontvangen en hen een oorkonde ter herinnering aan hun 50 jaar lidmaatschap overhandigen. In dit 3D-bulletin kunt u kennismaken met een aantal van hen.

Op dezelfde verenigingsdag hielden we onze jaarlijkse Minute of Fame-competitie. Er waren vele shows met een lengte van een minuut met mooie, vermakelijke en/of verwonderlijke beelden. Naar aanleiding daarvan was er ook weer discussie over het gebruik van AI. Voor gebruik van AI bij inzendingen voor de competities worden de regels wat aangepast. Zie het kader naast de Competitieregels voor details. Job van de Groep heeft over dit onderwerp een vervolg geschreven op zijn artikel in het vorige 3D-Bulletin.

Regio West doet verslag van hun jaarlijkse uitje. Dit keer gingen ze met de boot van Enkhuizen naar Medemblik. Zou u ook medeleden in uw omgeving willen ontmoeten maar is er geen regiogroep bij u in de buurt kijk dan eens op pagina 9. Op de kaart ziet u in een oogopslag of er NVvS-leden bij u in de buurt wonen. Indien gewenst kan het bestuur leden met elkaar in contact brengen.

Robert v/d Brink heeft een minicursus 3D-fotografie gemaakt en op het YouTube-kanaal van de NVvS gezet. Het geeft duidelijke instructies aan de beginnende stereofotograaf hoe met eenvoudige middelen een stereofoto te maken en te bekijken. Leuk om zelf te bekijken en om door te geven ter inspiratie aan geïnteresseerde niet-leden, bijv. iemand die verwonderd naar uw stereocamera kijkt terwijl u foto's maakt.

Heeft u 2D-films die u in 3D zou willen bekijken dan legt Theo de Klerk uit wat tegenwoordig de mogelijkheden zijn om video's van 2D naar 3D te converteren. Speciale aandacht verdienen de ondertitels in een video in side-by-sideformaat. Hier heeft hij een apart artikel aan gewijd.

Na een afsluitend verslag over de succesvolle reizende 3D-fototentoonstelling "De Hollandse Waterlinies door een ander bril" in 3D-bulletin 225 heeft Job van de Groep nog een epiloog geschreven over de verlenging van de expositie in Fort De Gagel.

Bij een grote lensopening is de scherpte-diepte beperkt. In een stereofoto willen we meestal dat de foto over de volle diepte scherp is. Een oplossing hiervoor is meerdere opnames te maken waarbij het scherpe gebied steeds een stukje verplaatst wordt en vervolgens de scherpe delen uit de foto's samen te voegen. Deze techniek wordt "focus stacking" genoemd. Je kunt dit doen met een fotobewerkingsprogramma zoals Photoshop, maar sommige camera's kunnen dit zelf. Gert-Jan Wolkers legt uit hoe dat met zijn Panasonic-camera gaat.

Tenslotte geeft Matthieu van der Sluis een overzicht van de huidige 3D-projectoren in het hogere prijssegment.

Voor nu weer veel lees- en kijkplezier.

Dennis Boersma

"Martin House, Buffalo NY" door Dennis Boersma

Verenigingsnieuws

Verslag van de 213^e verenigingsdag 3 juni 2023

Bij de start van het ochtendprogramma waren zo'n 50 leden aanwezig, onder wie een aantal jubilarissen vanwege hun 50-jarig lidmaatschap van de NVvS. Het was een mooie opkomst voor een zomerse dag. In zijn welkomstwoord heette voorzitter Dennis Boersma de jubilarissen alvast hartelijk welkom. Dennis meldde ook de instructievideo van Robert van den Brink op het NVvS YouTube-kanaal over het maken van 3D-foto's en de bewerking daarvan. Daarnaast stond de 'Minute of Fame'-competitie 2023 op het programma.

Het ochtendprogramma begon met de serie 'Een brug te veel' van Job van de Groep, voorzien van een ingesproken toelichting door zijn vrouw Janneke Hartman. Hij heeft de verwijdering van de Boogbrug uit 1936 over de Lek tussen Vreeswijk en Vianen van heel nabij kunnen fotograferen. Na de bouw en opening van de Jan Blankenbrug eind vorige eeuw was de oude brug sinds 2004 niet meer in gebruik. De ontmanteling vond plaats in de april-december 2021, wat een ingewikkelde logistieke operatie was, want de brug moest in delen op een ponton onder de Jan Blankenbrug door worden afgevoerd naar een werf in Schiedam. De brugpijlers zijn blijven staan en de kazematten daarin doen nu dienst als vloermuizenverblijf. Job had n.a.v. het verdwijnen van de brug ook het muziekstuk Requiem voor de Boogbrug gecomponeerd, een compositie in A mineur voor althobo, cello en piano. De gelijknamige serie betrof een live-uitvoering van dit muziekstuk waarmee hij overigens in de prijzen was gevallen in het kader van een "Challenge". Van Kees Kloosterboer waren drie series in het programma opgenomen, te beginnen met Papier Biënnale Rijswijk. In 2022 vond deze internationale tweejaarlijkse tentoonstelling plaats in Museum Rijswijk

en 20 kunstenaars toonden daar hedendaagse beeldende kunst waarin papier de hoofdrol speelt, met als thema Transition. Heel knap wat je allemaal met papier kunt doen en ervan kunt maken! Zijn tweede serie met als titel Trenkwalder had hij gemaakt in het Haagse museum Beelden aan Zee en betrof de tentoonstelling Tuin der Lusten van de Oostenrijkse kunstenaar Elmar Trenkwalder. De tentoonstelling was ingericht als een tuin en monumentale beelden in keramiek namen daarin de vormen aan van architectonische heggen, fonteinen en groeiende vormen die doen denken aan takken en boomstammen. Het langzame deel uit het 1e trompetconcert van de Italiaanse barokcomponist Pietro Baldassare was een serene tegenhanger van de getoonde veelal wellustige beelden. In zijn derde serie nam Kees ons mee naar Beeldengalerij Het Depot in Wageningen, een museaal podium voor hedendaagse beeldhouwkunst van torsen en fragmenten. De soms absurdistische beelden zijn uitgevoerd in keramiek, brons of hout. Het celloconcert van Edgar Elgar was bij de getoonde beelden een mooi muziekkeuze. Erwin Dammers had de serie Vituskerk Hilversum aangeleverd als bijdrage aan het programma. Deze kerk is met een torenhoogte van 98 m en daarmee de hoogste neogotische toren in Nederland, beeldbepalend aan de skyline van Hilversum. Pierre Cuypers, tevens architect van het Centraal station in Amsterdam en het Rijksmuseum aldaar, zorgde voor het ontwerp van deze in 1892 gebouwde en indrukwekkende kerk die plaats biedt aan zo'n 1800 mensen. Erwin had het interieur met fraaie wandkleden, glas-in-loodramen en beelden mooi vastgelegd, waar nodig voorzien van een korte beschrijving. Ook foto's van de eredienst ontbraken niet en hij greep zijn kans om op een Open Monumentendag de

toren te beklimmen en zo Hilversum vanuit de lucht in 3D vast te leggen. De toren is overigens ook een broedplaats van slechtvalken en we zagen de jongen die geringd en gewogen werden. Al met al een aanrader om deze kerk een keer te bezoeken!

Het laatste onderdeel van het ochtendprogramma werd afgesloten met de 'Minute of Fame'-competitie 2023. Er waren 21 inzendingen over zeer verschillende onderwerpen en eveneens zeer verschillend uitgewerkt. Twee inzendingen konden vanwege een verkeerd formaat niet worden getoond en vielen daardoor buiten de beoordeling. De inzendingen werden gejureerd door 44 leden en Robert van den Brink kreeg de 1e prijs voor zijn inzending Anamorphic solutions. Zijn serie Beesten Bende had de een na hoogste score maar op basis van de competitie-regels komt slechts één inzending per persoon in aanmerking voor een prijs. Daardoor ging de 2e prijs naar Willebrord Dorrestein voor zijn serie Windows, wat een korte versie was van de op 25 maart jl. getoonde serie. Roland Schalekamp en Kees Kloosterboer eindigden met een gelijk aantal punten en kregen voor hun series Flora resp. Mist Nieuwe Kerk beiden een 3e prijs. Het complete verslag staat elders in dit 3D-Bulletin.

Het middagprogramma begon met aandacht voor onze jubilarissen. Dennis memoreerde daarbij het ontstaan van de NVvS uit de 3-D Club en de ontwikkeling van de vereniging in de jaren daarna, zoals hij dat ook in 3DB 226 heeft beschreven (afbeelding 1). Van de negen leden van het eerste uur waren Wim van Slooten, Ole Schepp, Piet Jacobs, Chris Vissers, Chris Jonker en Bram Klooswijk aanwezig. Ze kregen allen een oorkonde waarop het gouden speldje voor het 25-jarig lidmaatschap was voorzien van een diamant. De andere jubilarissen zullen de oorkonde toegestuurd krijgen. Ole Schepp nam vervolgens het woord en bracht nog naar voren dat de 3-D Club zich aanvankelijk richtte op zowel stereofotografie als breedbeeld, maar voor dat laatste bleek nauwelijks belangstelling zodat de NVvS zich alleen op stereofotografie is gaan

richten. Hij complimenteerde alle mensen die eraan hebben bijgedragen dat er na 50 jaar nog steeds een actieve vereniging is (afbeelding 2).

Zoals gewoonlijk maakte het onderdeel Dia's en Video's van leden deel uit van het programma na de lunch. Theo van Dam beet het spits af door het effect van de Cosima deshaking-functie te laten zien waardoor er een rustiger 3D-videobeeld ontstaat. Arjen Spiekstra liet als vervolg op de vorige verenigingsdag nieuwe resultaten zien bij het gebruik van het programma Gravity Sketch. Erwin Dammers had macro-opnames gemaakt met een voorzetstuk op zijn camera.

Van Arjen Spiekstra waren naast zijn Dia's en video's voor leden ook twee series opgenomen in het programma: Hulshorsterzand en Harderwijk. In de eerste serie liet hij beelden zien van dit grote aaneengesloten stuifzandgebied tussen Harderwijk en Nunspeet. Door de grote zandvlaktes was het diepte-effect van de foto's soms wat minder. Het zag er verlaten uit, want daar wandelen betekent ploeteren door het zand, wat ik weet uit eigen ervaring. Wel verrassend waren de twee paarden met hun ruiters die als het ware door de woestijn trokken. Ook het oude locomotiefje aan de rand van de zandvlakte paste bij de desolate sfeer. Arjens serie Harderwijk was van heel andere orde waarin hij foto's liet zien van o.a. het Stadsmuseum met daarin de visserijhistorie van Harderwijk, en het Marius van Dokkum Museum dat een permanente tentoonstelling van werken van deze hedendaagse kunstschilder is. Ook op architectuurgebied heeft Harderwijk met allerlei mooie oude gebouwen veel te bieden.

Het tweede deel van het middagprogramma begon met de video IJsland 2020 van Jaap Hos over zijn soloreis in coronatijd naar dit land. Vorige verenigingsdag waren er technische problemen met deze serie, maar nu ging het helemaal goed. Uit de ingesproken toelichting van Jaap bleek dat het een barre en soms ook heel spannende tocht is geweest, bijvoorbeeld doordat GPS het liet afweten en tracks waren ondergesneeuwd.

Het ervaren van het indrukwekkend mooie landschap van IJsland waren de ontberingen uiteindelijk meer dan waard. Jaaps tweede serie Flygvapen Museum Linköping had hij samengesteld op basis van een bezoek aan het museum van de Zweedse Luchtmacht op de vliegbasis Malmen in Malmslätt, net buiten Linköping. Daar zijn meer dan 300 vliegtuigen en helikopters te zien, waarvan Jaap er vele de revue liet passeren, ook in 3D-video's, maar teveel om hier te noemen. Die 3D-video's had hij gemaakt op basis van bestaande YouTube-filmpjes in 2D. Door uit zo'n video beelden te knippen die enkele opnames na elkaar zijn opgenomen, dus iets zijn verschoven ten opzichte van elkaar, zijn ze vervolgens samen te voegen tot een 3D-beeld. Ook Rik van Schagen nam ons figuurlijk mee de lucht in met zijn serie Vliegend, een vogelvlucht van vliegen door de jaren heen. We zagen allerlei vliegtuigen, zowel voor de militaire

luchtvaart als voor de burgervluchtvaart. De lichtshow van honderden drones was in alle opzichten letterlijk het einde. De laatste serie in het programma was van Theo de Klerk waarin hij het effect liet zien van het gebruik van 3D Combine-software voor het converteren van video's van 2D naar 3D. Hij paste dit toe op het linkerbeeld van originele 3D-beelden van de NASA en toonde gelijktijdig de conversie en het originele 3D-beeld. Soms was de conversie een verbetering, soms gaf deze een overtrokken beeld. Kortom, 3D Combine-software is geen Haarlemmerolie.

Al met al was het een geslaagde verenigingsdag, niet alleen vanwege de vertoonde series, maar ook vanwege de hulding van de leden die al 50 jaar of langer lid zijn, en door de persoonlijke ontmoetingen en gesprekken.

Sophieke Nijhuis-Bouma

Afbeelding 1. De voorzitter (rechts) houdt een korte toespraak voordat de oorkondes worden uitgereikt aan de jubilarissen. De aanwezige jubilarissen waren v.l.n.r. Chris Jonker, Piet Jacobs, Chris Vissers, Ole Schepp, Wim van Slooten en Bram Klooswijk. Foto Job van de Groep.

Afbeelding 2. Nadat de oorkondes waren uitgereikt aan de jubilarissen nam Ole Schepp het woord. Hij memoreerde de start van de vereniging en vond het mooi dat de vereniging na 50 jaar nog steeds bestaat. Foto Job van de Groep.

Onderling contact tussen leden

Als lid van de vereniging ontvang je drie keer per jaar het 3D-Bulletin. De vereniging biedt meer dan alleen een abonnement. Het elkaar ontmoeten en over de hobby kunnen spreken is 50 jaar geleden een belangrijke doelstelling geweest om de vereniging op te richten. En ja, daarna is er ook een blad uitgegeven dat uitgroeit tot het 3D-Bulletin.

Voor dat ontmoeten zijn er de verenigingsdagen, waarop we ook onze stereofoto's groot geprojecteerd laten zien!

Het aantal bezoekers van verenigingsdagen is altijd al veel kleiner geweest dan het ledenaantal en vaak zijn het dezelfde leden die je daar treft. Kort na de oprichting zijn er ook al regionaal ontmoetingen geweest in verschillende regio's. Voor sommigen een alternatief voor de verenigingsdagen, voor anderen een aanvulling. Maar nog steeds is voor velen het lidmaatschap vooral een abonnement op het 3D-Bulletin.

Wat nu als je niet op de bijeenkomsten kunt komen en toch wel graag contact wilt hebben met andere stereofotografen? Gewoon om over de hobby te praten, iets aan te kaarten of een vraag te stellen. Vanaf 2009 is er een e-maildiscussielijst geweest in Yahoo, inmiddels in groups.io. Hier is niet veel 'verkeer' maar zijn wel vragen en antwoorden bij elkaar gekomen. In elk Bulletin staat een uitnodiging om je aan te melden. Handig om daar je vraag over StereoPhotoMaker te posten, handiger dan die in de zaal in Zeist te roepen. Maar livecontact is toch wat anders dan e-mail. We hebben de postcodes van de ledenlijst in Google Maps gezet en er blijkt dat in het hele land leden wonen, met natuurlijk drukte in de Randstad. De kaart laat ook zien dat er maar een paar leden zijn die, voor Nederlandse begrippen, ver van anderen wonen. Privacywetgeving verbiedt het de ledenlijst te publiceren. Je kunt

Afbeelding 1. Op de kaart is te zien hoe de in Nederland woonachtige leden van de NVvS verspreid zijn over het land.

duis niet zelf even kijken wie er 'in de buurt' woont. Maar als vereniging kunnen we wel enigszins faciliteren. Als je aangeeft wel geïnteresseerd te zijn in lokaal onderling contact, stuur mij dan een e-mail en dan kijk ik welke respons er meer uit jouw buurt is en leggen die we contacten. Uiteraard is het aan een ieder zelf waar dat toe leidt. Ergens afspreken, onlinebijeenkomsten, samen naar een verenigingsdag rijden, van alles is mogelijk.

De kaart laat het globale beeld van Nederland zien. Goed te zien is dat (bijna) waar je ook woont, er een of meer andere leden op redelijke afstand wonen. Een keer kennismaken? Laat je interesse even weten.

Dennis Boersma
voorzitter@stereofotografie.nl

Met dank aan Theo van Dam voor het maken van het tekstvoorstel en de kaart.

50 jaar NVvS

Zoals u in het vorige 3D-Bulletin hebt kunnen lezen bestaat de NVvS dit jaar 50 jaar en zijn er nog steeds leden die er vanaf het begin bij zijn geweest. Zoals u in het verslag op pagina 6 kunt lezen hebben we de jubilarissen die in Zeist aanwezig konden zijn een oorkonde overhandigd (afbeelding 1). De jubilarissen die niet aanwezig konden zijn hebben de oorkonde per post ontvangen.

We hebben de jubilarissen ook gevraagd iets over zichzelf te vertellen. Hieronder volgen hun bijdragen.

Alex Camman

Ik ben 70 jaar en heb jaren gefotografeerd met de View-Master-stereocamera. In 1958 ging een vriend van mij naar de Wereldtentoonstelling in Brussel en kreeg daar een View-Master-kijker met enkele schijfjes, o.a. van het Manneke Pis in klederdracht. Enkele jaren later wilde hij deze kijker verkopen en ik heb die toen van hem overgenomen. Toevallig werkte een buurman van mij toen ik nog in Den Haag woonde, bij View-Master en van hem heb ik ook nog enkele schijfjes gekregen. Via Foto Hafo, een fotowinkel in Den Haag, ben ik toen in contact gekomen met de 3-D Club en daarvan vervolgens lid geworden. Zo kwam ik in contact met Harry zur Kleinsmeide van wie ik veel heb geleerd. Later kwamen we bij elkaar over de vloer. Ik ging ook naar de verenigingsdagen en hielp er veel mee. Mijn ouders kwamen later ook mee en mijn moeder deed samen met Harry's moeder de administratie bij de deur van 't Visnet in Huizen (toen werd er nog gewerkt met een entreeprijs van f 2,50 - red.). Als lid van de ISU ging ik naar de ISU-congressen in Frankrijk (Parijs, 1976), Engeland en Duitsland. Dat heb ik tot 1995

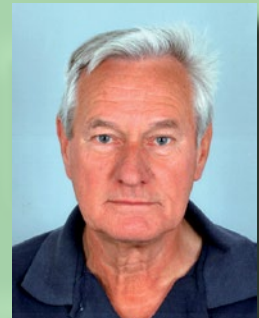

Afbeelding 1. Oorkonde voor 50 jaar lidmaatschap van de NVvS.

volgehouden, daarna liet mijn gezondheid dat niet meer toe. Ik ben niet meegegaan in de digitale fotografie en fotografeer alleen nog met een kleinbeeldcamera, maar door problemen met mijn ogen wordt dat ook moeilijker. Met de View-Master-camera doe ik niet veel meer, maar ik wil hem ook niet kwijt. Langs deze weg wil ik de NVvS hartelijk bedanken voor de mooie oorkonde die ik heb mogen ontvangen.

Chris Vissers

Na mijn dienstplicht in 1965 kreeg ik 2 stukjes polaroid met uitleg dat dit nodig was voor 3D-projectie. Ik ben toen een voorzetstuk gaan maken en mijn trouwfoto's van 54 jaar geleden zijn hiermee gemaakt.

Ik heb diverse camera's gebouwd, maar het

inramen ten behoeve van projectie heeft mij het meest geboeid. In 2002 kreeg ik hiervoor de Deutschen Raumbildpreis.

Toen alles digitaal werd, ben ik lezingen gaan geven van analoog tot digitaal, alles in stereo. Door corona is dit gestopt. Omdat ik graag met mijn handen werk, ben ik schuifpuzzels gaan maken. Ik kan de puzzels voorzien van een foto of van getallen, die rechttop lijken te staan wanneer er een rood-cyaanbril wordt opgezet (fantogram). Het lidmaatschap houdt mij op de hoogte van de nieuwe mogelijkheden.

We mogen blij zijn dat we het analoge tijdperk met zijn probleempjes hebben mee-gemaakt. want met de huidige digitale technieken is het nadenken niet meer van toepassing. Dat vind ik wel jammer. Laat mij maar met mijn handen werken, daar wordt ik gelukkig van.

Sander Pheiffer

Mijn vader Piet Pheiffer begon al kort na de oorlog met het maken van stereofoto's. Eerst met een monotoestel, daarna met een goedkope stereocamera. Die voldeed al gauw niet meer, waar-

na hij een toen al antieke fix-focus Nil-Melior-platencamera grondig heeft verbouwd: Compur-sluit-erin, rolfilmachterwand, afstandsinstelling, enzovoort. Zelf heb ik die camera vaak gebruikt. Mijn vader en ik zijn in 1973 samen lid geworden van de NVVS, kort na de oprichting. Na het overlijden van vader in 2008 heb ik het lidmaatschap op mijn naam laten overschrijven.

Mijn eerste stereocamera was een Sputnik, in 1974 gekocht bij Gerard Schuur.

Daarna ben ik overgestapt op de Realist-camera, waarvan ik er zo'n zes heb. Het is namelijk de enige camera die ik zelf kan repareren... Ik betreur nog steeds het verdwijnen van Kodachrome-films, maar met de Fuji W1 lukt het ook wel. Bij de vereni-

ging heb ik nooit voorstellingen gegeven, maar wel ooit – lang geleden – voor het Ierse verkeersbureau en voor de Nederlandse Vereniging van Amateurfotografen. Alles analoog, uiteraard.

Zoals de stereoplaatjes gemaakt met de W1 laten zien, heb ik meer liefhebberijen. Ik vlieg al ruim 25 jaar en in 2007 heb ik Hugo en Jeroen de Wijs meegenomen op een vlucht naar hun woonplaats. Ze hebben toen aardig wat luchtfoto's gemaakt.

Analoog fotograferen zoals vroeger doe ik niet veel meer, maar oude stereokaarten en View-Master-schijfjes verzamel ik tamelijk fanatiek. En mijn collectie boeken over stereo groeit gestaag. In 3D fotograferen en die foto's bekijken, dat blijft toch het mooiste. Dat vind ik tenminste en ik hoop er nog vele decennia mee door te gaan.

Piet Jacobs

Het was 1967 toen ik door Wim van Slooten in aanraking kwam met stereofotografie.

Hij had een Contaflex met voorzetlens voor stereofotografie en ik was hiervan onder de indruk en ben toen op jacht gegaan naar ook zo'n systeem. Ik had een Rolleiflex 6 x 6 en ben overgestapt naar het klein-beeldsysteem, waar mijn Stitz-voorzetstuk op paste. Later heb ik een Stereo-Realist en een Duplex gekocht.

De Duplex is geen succes geworden, er moest rolfilm in en de montage voor stereoprojectie was een hels karwei. Met de Stereo-Realist heb ik in tevredenheid jaren gewerkt. In de loop der jaren ging mijn andere hobby meer tijd in beslag nemen; dat is boekdrukken met loden letters.

De stap naar digitale stereofotografie heb ik nooit willen maken. Ook bij drukken zal ik niet digitaal gaan.

Wel zal ik altijd lid blijven van deze mooie vereniging: de NVVS.

Fred van der Heijden

In de jaren '60 volgde ik een opleiding tot medisch specialist. Tijdens die opleiding kwam ik in contact met mijn opleider, die zeer veel belangstelling had voor stereofotografie. Hij maakte daar gebruik van bij het maken van bijvoorbeeld röntgenfoto's

van een heup. Dit heeft mijn belangstelling gewekt voor stereofotografie in het algemeen. Zo kwam ik in contact met Klaas Zuidersma die destijds in Nijmegen woonde en aan de Hazekampseweg stereofotografieavonden organiseerde.

Dit bracht mij ertoe om zelf stereofoto's te maken door gebruik te maken van twee gekoppelde camera's. En dit zowel voor natuurfoto's als voor macrofotografie. In die tijd heb ik ook gecorrespondeerd met wijlen NVvS-erlid Ferwerda, omdat we het op bepaalde punten niet eens waren. Tot mijn grote verrassing bleek een vriend van mij met wie ik nog steeds muziek maak, een zoon van hem te zijn (die zich overigens nooit met stereofotografie heeft beziggehouden).

Tot rond de eeuwwisseling heb ik nog als hobbyist stereofoto's gemaakt, maar ik ben nooit overgestapt op digitale stereofotografie. Binnen de NVvS heb ik de contacten met anderen die ook een passie voor stereofotografie hebben, altijd als fijn en waardevol ervaren. Ik lees nog steeds het 3D-bulletin met veel interesse.

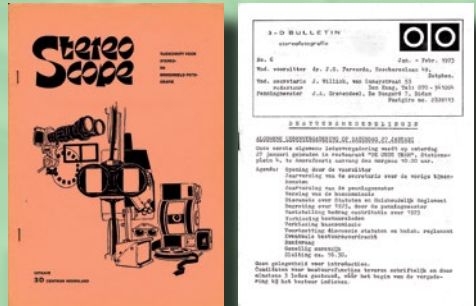
Ole Schopp

Mijn vader liet mij in 1956 stereofoto's zien die hij in 1924 in Noorwegen had gemaakt. Het waren afdrucken op glas in het formaat 45 x 107 mm, die in een houten stereokijker kunnen worden bekeken (afbeeldingen 2 en 4).

Door mijn interesse in de verschillende takken van fotografie en cinematografie kwam

Afbeelding 2. De 45 x 107 mm stereokijker van Unis France Stereoscopes Paris van de vader van Ole Schopp.

Afbeelding 3. Het blad StereoScope van de 3-D-Club en een van de eerste 3-D Bulletins met het eerste NVvS-logo.

ik ook in aanraking met die van de fascinerende stereoscopie.

In 1970 kwam ik in contact met Ben Verheij die toen al het werk verrichtte voor de 3-D-Club en het clubblad, waardoor hij ei-

Afbeelding 4. Noorwegen 1924. Opname gemaakt door Lout Schopp, de vader van Ole.

genlijk de grondlegger van de NVvS en het 3D-Bulletin is. Het was de bedoeling dat we aan twee takken van fotografie (en cinematografie) aandacht zouden besteden: stereo en breedbeeld. Aan het clubblad gaf ik de naam StereoScope (Scope afgeleid van Cinema-Scope), ontwierp de omslagtekening (afbeelding 3 links) en deed de lay-out en samen met Ben de redactie. Ik was correspondentieel breedbeeldfotografie en schreef een artikeltje over anamorfotische lenzen. Later ontwierp ik het logo. Dat was in 1972. Het clubblad werd het 3-D Bulletin (afbeelding 3 rechts); wat ooit begon als stencilwerk is nu glossy drukwerk in fullcolour! Bij de oprichting van de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie in 1973 kwam de aandacht voor breedbeeld te vervallen omdat daarvoor nauwelijks belangstelling was. Met de huidige standaardbeeldverhouding 16:9 kwam breedbeeld terug en wordt er sindsdien ook in dat formaat stereoscopie bedreven. Het lidmaatschap van de NVvS betekent voor mij dat ik lid ben van een club die uitgroeide tot een professionele vereniging en dat niveau weet vol te houden! Ga zo door en op naar de 75!

Bram Klooswijk

In het tijdschrift "Focus" las ik een artikel van de heer Ferwerda over stereografie. Hij was vanaf het eerste uur actief in de vereniging. Het ging over stereofoto's die hij in Indië had gemaakt. Er was een aantal foto's bij waarbij was aangegeven hoe je met een manier van kijken zelf daar een stereobeeld van kon maken. Daar heb ik stereo van leren kijken: met het rechteroog naar het rechterbeeld en het linker naar het linkerbeeld en dan in elkaar laten overvloeien.

Als ik met mijn gezin met vier kinderen met vakantie naar Zwitserland ging, maakte ik stereofoto's van de bergen en van bij-

Afbeelding 5. Bram Klooswijk met echtgenote Marijke. Marijke ging regelmatig mee naar de verenigingsdagen en congressen.

zondere boomvormen. Die foto's raamde ik thuis in en voor mijn gezin hield ik dan diavoorstellingen. Dat waren mooie avonden. Ik heb mijn stereofoto's ook wel eens op een verenigingsdag laten zien. Na tien jaar huisarts geweest te zijn, werd ik radioloog en in dat vak werden na een aantal jaren medische stereo-röntgenfoto's ingevoerd. Ik heb daarover een diavoorstelling gehouden en daarbij een toelichting gegeven welke waarde stereo in mijn vak heeft en hoe dat werkt.

Ik ging altijd graag naar de stereodagen van de vereniging om met andere leden te praten over stereofotografie, diavoorstellingen van elkaar te zien en boeken uit te wisselen. Toen er internationale congressen kwamen, ging ik daarheen. Het eerste was in York, Engeland. Later een in Frankrijk, nabij Parijs, en in Australië. Dat waren mooie gelegenheden om met mijn vrouw samen iets van die landen te zien.

Een tijdlang ben ik bibliothecaris van de vereniging geweest. Ik schreef daarnaast regelmatig in het verenigingsblad en in internationale bladen, vooral over de geschiedenis van de stereoscopie.

Bij de in juni gehouden bijeenkomst waar de leden die al 50 jaar lid zijn van de vereniging, werden gehuldigd, was er een grote opkomst. Ik hoop dat de vereniging zo door zal gaan.

Met dank aan Sophieke Nijhuis-Bouma voor het verzamelen en redigeren van de teksten.

Sander Pheiffer

14

Van een aantal jubilarissen hebben we ook stereofoto's ontvangen.

Pagina 12: Lout Schepp (vader van Ole Schepp)

Pagina 14: Sander Pheiffer

Pagina 15: Piet Jacobs

Pagina 16 & 17: Chris Vissers

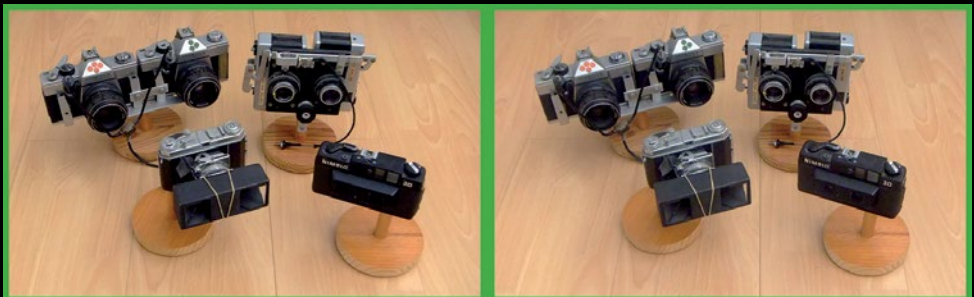

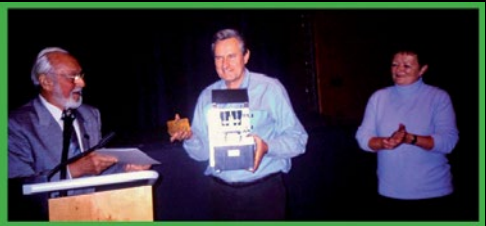
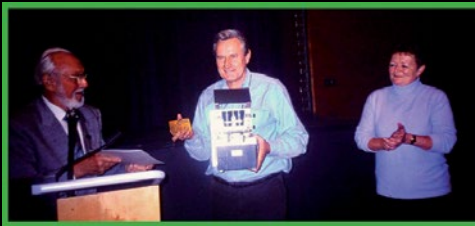
Taj Mahal, India.

2e ISU-congres in St. Mandé, Parijs 1976, met v.l.n.r. Eva Jacobs, Wim van Slooten, Alex Camman en Harry zur Kleinsmiede.

Nieuws uit de regio's

Regio West van Enkhuizen via Medemblik naar Hoorn

Het regio-uitje van vorig jaar kenmerkte zich door bewolkt weer en regen aan het einde van de dag. Nu is het weer zonnig en warm. Even wordt nog gevreesd dat het zo warm gaat worden dat we het uitje moeten verzetten. Gelukkig hoeft dit niet en starten we op de boot van Enkhuizen naar Medemblik.

Het was wel even een kleine teleurstelling voor sommigen van ons dat het gebak bij de koffie op was maar ter compensatie mochten zij het gebak in de trein bestellen. Natuurlijk moesten er diverse andere gasten te pas en te onpas groepsfoto's van ons maken (afbeelding 1). In ruil daarvoor kregen ze foto's en les in het gebruik van de vreemde camera's die we bij ons hadden.

Na deze ontspannende tocht hadden we een uur de tijd om Medemblik te bekijken. Het bakkerijmuseum is heel interessant maar vraagt iets meer tijd dan we tot onze beschikking hadden. Toch was er genoeg tijd om wat leuke foto's te maken.

Terug naar de stoomtram. Ons werd door de machinist aangeraden om in de eerste wagon achter de locomotief plaats te nemen. Zo hadden we het beste uitzicht op de stoker en de machinist die ons naar Hoorn zou brengen. In de bochten hadden we dan ook nog prachtig uitzicht op alle wagons achter ons. Het seinhuis van station Hoorn was ook de moeite waard om te bekijken. Uitgerust bij de stationsrestaurant was ons einddoel, het restaurant, bijna in zicht. Onze lokale gids gaf nog een interessante rondleiding door de stad. Aangekomen bij het restaurant bleek dat de tafels buiten op het terras niet aaneen gesloten konden worden. Dus werd het buiten een drankje nuttigen en binnen aan een grotere tafel onze maaltijd nuttigen.

Al met al weer een geslaagd dagje. Van dit uitje zal ook dit keer weer een gezamenlijke show worden getoond.

Claudia Harkema

AFbeelding 1. Groepsfoto aan boord van de boot tijdens het uitje van Regio West.

Gebruik van AI in de 'Minute of Fame' en Stereofoto-competitie

Met AI (Artificial Intelligence) zijn mooie en grappige stereobeelden te maken (zie bijv. 'Beesten Bende' op pagina 27). Met behulp van LeiaPix (ook AI) is een 2D-foto naar 3D te converteren. Vraag is of het terecht is dat deze beelden concurreren met 'echte' stereofoto's (zie ook de artikelen hierover van Job van de Groep in het vorige en huidige 3D-Bulletin). Vanaf nu zal daarom in beide competities onderscheid worden gemaakt tussen 'echte' stereofoto's en overige stereobeelden. Een 'echte' stereofoto bestaat uit twee met een camera gemaakte foto's vanuit verschoven gezichtspunten. Nabewerking voor verbetering waaronder het gebruik van AI voor bijv. verscherping of ruisonderdrukking is toegestaan. Ook trucagefoto's op basis van stereofoto's vallen in deze categorie. Alle overige inzendingen, waaronder computergegenereerde beelden en 2D naar 3D conversies, vallen in de categorie overige stereobeelden. Over het uitreiken van prijzen in de categorie overige stereobeelden moet nog besloten worden.

'Minute of Fame'-competitie

Een korte serie door een publieksjury beoordeeld op verschillende facetten zoals compositie, techniek, inhoud, enz.

- Korte serie van ongeveer 1 minuut (met een bepaalde lijn erin), al of niet met video, audio of commentaar.
- Anoniem, uit de serie mag niet blijken wie de maker is (bv. aftiteling of commentaarstem moeten aangepast zijn).
- Inleveren vóór 1 mei 2024.

Het verslag van de Minute-of-Fame-competitie 2023 staat op pagina 24 in dit 3D-Bulletin. De inzendingen voor 2024 worden getoond en gejureerd op de verenigingsdag op 25 mei 2024.

'Stereofoto'-competitie

Een deskundige jury oordeelt op de verenigingsdag in november over individuele stereofoto's.

- Aantal: maximaal 10, maar minder heeft de voorkeur.
- Categorieën: Landschappen, Macro, Mensen, Architectuur, Bewerkte plaatjes en de Vrije categorie. Indien er in een categorie voldoende inzendingen zijn dan wordt deze apart beoordeeld. Zie ook de opmerking betreffende AI op pagina 18.
- De jury bestaat uit een aantal nader te benoemen deskundigen die op verschillende facetten zullen gaan beoordelen. Bijvoorbeeld compositie, techniek, enz. De foto's worden willekeurig genummerd en zonder vermelding van de maker aan de jury voorgelegd.
- Juryleden kunnen niet ook zelf deelnemen.
- Inleveren vóór 1 november 2023.

De foto's worden getoond op de verenigingsdag op 25 november. Dan wordt ook de uitslag van de jury bekend gemaakt. Gedurende de maand november zijn de foto's tevens via de HTML5 Stereo Viewer te bekijken en kunnen de leden zelf hun eigen favoriet aanwijzen. Het verslag van de Stereofotocompetitie 2022 staat op pagina 20 in 3D-Bulletin 225.

Inzendingen kunnen het hele jaar door aan de programmasamensteller worden gestuurd. Neem voor details contact op met John Klooster, programma@stereofotografie.nl.

Opmerking bij projectieformaat 3840x1080: Linker- en rechterbeeld in full-HD formaat van 1920x1080 pixels. Bij afwijkend formaat van de opname het beeld aanvullen met zwarte balken (het linker- en rechterbeeld wel gecentreerd houden in het midden van het linker- en rechterdeelvlak van 1920x1080). NB: de inzendingen moeten projecteerbaar zijn, dus linkerbeeld links! Voor beide competities geldt dat bij meerdere inzendingen van één persoon slechts de beste (per categorie indien van toepassing) in aanmerking komt voor een prijs.

Het auteursrecht van een inzending blijft bij de maker, maar foto's uit inzendingen kunnen worden geplaatst in het 3D-Bulletin en op de website van de vereniging tenzij de inzender daar expliciet bezwaar tegen heeft gemaakt.

Mededelingen Bibliotheek NVvS

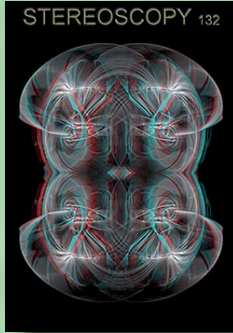
In deze rubriek worden aankondigingen gedaan van nieuwe aanwinsten voor de NVvS-bibliotheek. Ze zijn vanaf heden te leen bij de bibliotheek.

Stereoscopy

Onder de naam Stereoscopy verschijnt vier keer per jaar het bulletin van de International Stereoscopic Union (ISU). Evenals het 3D-Bulletin van de NVvS bevatten de nummers van Stereoscopy veel mooie stereoafbeeldingen en nodigen zeker uit tot lezen en kijken. Het uitbrengen van Stereoscopy heeft de afgelopen jaren vertraging opgelopen, waardoor de nummers steeds later dan gepland verschenen, maar wel actuele informatie bevatten, bijvoorbeeld over de ISU-congressen. Inmiddels is de achterstand bijna ingelopen.

In Stereoscopy nummer 132 (2022-4)

geeft ISU-congresmanager Takashi Sekitani een toelichting op de vijf excursies tijdens het ISU-congres van 12-18 september 2023 in Japan, voorzien van acht stereofoto's. In de rubriek Member Highlight vertelt Mary Friargiu, (Sardinië, Italië) hoe zij als twintiger via de London Stereoscopic Company een enthousiast stereofotograaf werd, eerst met haar Smartphone voorzien van de 3DSteroid-Pro-app, daarna met het GoPro Dual HERO System en uiteindelijk met de Fujifilm FinePix REAL 3D W3. Voor de bewerking van de foto's gebruikt ze Photoshop Lightroom en StereoPhoto Maker. Friargiu heeft in het bijzonder interesse in stereokaarten en plaatst haar zelfgemaakte stereokaarten op Instagram (@maryf.3d). Klaus Kemper duikt voor de rubriek Stereoscopic History in het verleden van de ISU-tentoonstellingen van stereokaarten. De 1e tentoonstelling was in 1999 tijdens het

ISU-congres in Lindau. Met als titel F/8 And Be There, maakt George Themelis (VS) de lezer deelgenoot van zijn ervaringen om mooie foto's te maken. Kort gezegd: zorg dat je op de juiste plek bent en dat je goed bent voorbereid. F/8 was in het analoge tijdperk een veel gebruikte diafragma waarde die in veel situaties een goed resultaat opleverde. Thierry Mercier (Frankrijk) schrijft over zijn ervaringen met gekoppelde camera's van de Canon S95 en Nikon D500- D7200. In de Image Gallery zijn dit keer 14 stereofoto's, gemaakt door even zoveel leden van Stereo Club Tokyo, opgenomen. Deze club bestaat sinds 1996, heeft ongeveer 40 leden en is de gastheer van het ISU-congres in 2023. Alexander Klein (Duitsland) gaat 40 jaar terug in de tijd toen hij als jongen van 12 jaar gefascineerd raakte door het fenomeen stereofotografie. Zijn grote passie was daarbij het verzamelen van boeken over stereofotografie die hij catalogiseerde in een database onder dBASE III Plus. Daarin staan inmiddels meer dan 2000 boektitels. In de bijdrage van Lee Pratt (VS) gaat het ook over een boek, nl. Macrophant 3D dat is uitgebracht door Barry Rothstein en Jim McManus (ISBN 978-0-9769494-3-5). In anaglifvorm worden allerlei macro-opnames als fantogram voor het voetlicht gebracht. Tot slot gaat William Turner (VS) in zijn artikel Omni Stereoscopic in op de stereoscopische waarneming waarover Wheatstone al in 1838 schreef. In totaal staan er meer dan 40 stereofoto's in dit nummer van Stereoscopy.

Stereoscopy nummer 133 (2023-1)

opent met een oproep van ISU-congresmanager Takashi Sekitani om vooral het 24ste ISU-congres van 12-18 september 2023 bij te wonen. In de rubriek Member Highlight vertelt David Starkman (1950, VS)

hoe bij hem de fascinatie voor stereofotografie begon door het bekijken van schijfjes in een View-Masterbox. Al snel werd er een View-Master Personal Stereocamera aangeschaft om zelf View-Master-schijfjes te kunnen maken. Daarna volgde stereoprojectie van dia's gemaakt met een gekoppelde Yashica FX3000- camera en de RBT X2-camera. In 2005 ging Starkman digitaal met een door Co van Ekeren gekoppelde Sony-camera, gevolgd door de Sony P200. Ook de Fuji W3 en Panasonic Lumix 3D1 werden door hem gebruikt. Van 1977 tot 1980 bracht Starkman Reel 3-D News uit en hij en zijn partner Susan Pinsky waren steeds meer ook beroepsmatig met 3D bezig. Starkman heeft de ontwikkelingen op het gebied van stereofilms van dichtbij meegemaakt, maar zowel analoog als digitaal is het niet tot een echte doorbraak gekomen, hoewel er wat betreft digitale 3D-films nog hoop is. De rubriek Stereoscopic History is gewijd aan Charles Piper (1914-2001) die jaren een actief ISU-lid is geweest, oud-voorzitter was van de Stereo Club of Southern California (SCSC), de voorloper van de LA 3-D Club. Piper was vooral een expert in het repareren van bekende stereocamera's zoals de Stereo Realist, Kodak en Revere, maar ook van de View-Master Personal, een lastig te repareren camera. Piper deelde zijn kennis graag met anderen en bracht The Technical Page uit. Hoewel deze informatie inmiddels meer dan 40 jaar oud is en vooral gericht is op de analoge stereofotografie, geldt een groot aantal van de beschreven basisbeginselen van de stereofotografie ook nog in het digitale tijdperk. In een kort artikel maken we kennis met Henry Chung (Hong Kong) en de door hem ontwikkelde Pana-Vista 3D Viewer voor panorama-stereofoto's (www.stereoscopy.com/henry/panavista.html). Oktay Akdeniz (Turkije) deelt zijn ervaringen op het gebied van het koppelen van camera's, waarbij diverse gekoppelde Samsung NX1000 zijn nieuwste aanwinsten zijn. Hij heeft daarbij ook een koppeling gemaakt met een 30 mm stereobasis en één voor macro's. Daarnaast heeft Akdeniz een Fujifilm X-E2-camera gekoppeld met een

stereobasis van 77 mm. Gert-Jan Wolkers geeft desgewenst aan wat zijn favoriete gekoppelde Sony-camera's zijn: Sony A6000, Sony RX10 (I en III), Sony HX400V en Sony HX60. In de Image Gallery zijn dit keer 16 stereofoto's, gemaakt door even zoveel leden van de LA 3-D Club, opgenomen. Deze club met als thuisbasis Los Angeles bestaat sinds 1955. In totaal staan er 40 stereofoto's in dit nummer van Stereoscopy.

Huisvesting bibliotheek

In de NoorderLichtgemeente, de huidige locatie voor de verenigingsdagen van de NVvS, is vooraansnog geen mogelijkheid om de NVvS-bibliotheek te huisvesten. De bibliotheekkast met boeken bevindt zich momenteel in mijn garage aan de Johan de Kruijffstraat 5 in Bunnik. Uitleen van boeken is echter wel mogelijk. Leden kunnen de boeken die ze willen lenen, voorafgaand aan een verenigingsdag aan mij kenbaar maken (zie pag. 2 van dit 3D-Bulletin voor mijn contactgegevens). Tijdens een verenigingsdag kunnen ze dan in Zeist worden afgehaald en teruggebracht. Ook kunnen boeken op afspraak worden opgehaald en teruggebracht in Bunnik. Het wordt dus een soort onlinebibliotheek waarvan de catalogus op de NVvS-website staat.

***Sophieke Nijhuis-Bouma
Bibliothecaris***

***SOPHIEKE NIJHUIS-BOUMA
Bibliothecaris***

Hoe komt u op de locatie van de verenigingsdag?

De verenigingsdagen vinden plaats in de Shalomzaal van de NoorderLichtgemeente in Zeist. Adres: **NoorderLichtkerk, Bergweg 92b, 3707 AE Zeist**.

Als u per auto komt dan is er parkeergelegenheid op het terrein van de kerk, zowel voor als rechtsom achter de kerk.

Vanaf **station Utrecht CS, bus 73** richting Busstation Zeist, uitstappen op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. Deze halte is vlak voor de kerk.

Vanaf **station Amersfoort CS, bus 34** richting Westraven P+R en stap uit op halte Zeist, **De Dreef/Panweg**. Deze halte is op 780 meter lopen van de kerk.

Vanaf **station Driebergen-Zeist, bus 575**, richting Soest en stap uit op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. Deze halte is vlak voor de kerk. Of neem **bus 56** richting Amersfoort, stap op Busstation Zeist over op **bus 73** richting Maarsen en stap uit op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. U kunt **bus 56** ook een halte later uitstappen (**Lindenlaan**) en dan nog 950 meter lopen.

Zie de website onder **Verenigingsdagen/Locatie Zeist** voor meer gedetailleerde aanwijzingen.

Ledenmutaties

Nieuwe leden:

Stichting Nederlands Fotomuseum,
Rotterdam

Verhuisd:

Arie den Dulk, Wolfheze
Ab Klein Haneveld, Emmeloord
Adriaan de Roode, Grubbenvorst

Ereleden:

Henk Reijnders
Gert-Jan Wolkers

Lid van Verdienste:

Ernest van Loon

JAN M. BROEDERS
LEDENADMINISTRATEUR
NVvS

Word lid van de NVvS-e-groep!

De e-groep heeft als doel informatie sneller naar de leden te krijgen en ook de onderlinge communicatie tussen de leden te bevorderen. Leden kunnen zelf berichten op de e-groep plaatsen die door de andere leden van de e-groep gezien worden. Word dus snel lid! Dat gaat als volgt:

1. Ga naar <https://groups.io>, maak een account aan als u dat nog niet heeft (Sign Up), en log in.
2. Klik op 'Find or Create a Group'.
3. Vul in het zoekveld rechtsboven 'stereofotografie' in.
4. Selecteer de groep 'Stereofotografie NL'.
5. Klik op 'Apply For Membership In This Group'.

*Alleen NVvS-leden kunnen lid worden van de e-groep. De moderator moet uw aanvraag bevestigen. Dat kan even duren (max. een paar dagen). Komt de bevestiging niet of heeft u vragen stuur dan een bericht aan de **Group Owner** op de **Stereofotografie NL Groups.io** pagina.*

Verenigingsdagen

Programma verenigingsdag 214 & 215

Zaterdag 30 september 2023 - **OPEN DAG!!!**

10.30 uur: Opening door de voorzitter.

10.45 uur: **DIGITAAL BLOK 1.**

11.45 uur: **DIGITAAL BLOK 2.**

13.15 uur: **DIGITAAL BLOK 3.**

14.15 uur: **DIGITAAL BLOK 4.**

15.15 uur: **DIGITAAL BLOK 5.**

15.45 uur: Sluiting door de voorzitter.

De projectieblokken duren 30 minuten.

Tussen de projectieblokken is het buffet open voor koffie, thee en fris.

JOHN KLOOSTER
PROGRAMMASAMENSTELLER

Zaterdag 25 november 2023

11.00 uur: Opening door de voorzitter.

11.15 uur: **DIGITAAL BLOK 1.**

12.00 uur: Lunchpauze.

13.30 uur: **DIGITAAL BLOK 2.**

14.15 uur: Theepauze.

14.45 uur: **DIGITAAL BLOK 3.**

15.30 uur: Sluiting door de voorzitter.

Programmaoverzicht onder voorbehoud.

*De invulling van de projectieblokken wordt een aantal dagen van tevoren gepubliceerd op de website van de NVvS:
<http://www.stereofotografie.nl>*

Bijdragen voor de verenigingsdagen dienen tijdig te worden ingeleverd bij John Klooster. Neem voor de wijze van versturen van grote bestanden contact op met John (zie pagina 2 voor contactgegevens). In de bestandsnaam graag de tijdsduur opnemen, bijv.: naam_3m06s.ext

NVvS - verenigingsdata 2023 en 2024

Zaterdag 30 september 2023 (Open Dag) en Zaterdag 25 november 2023.

Zaterdag 27 januari 2024, Zaterdag 23 maart 2024 (ALV), Zaterdag 25 mei 2024,

Zaterdag 28 september 2024 (Open Dag) en Zaterdag 30 november 2024.

Raadpleeg de NVvS-website voor actuele informatie.

Driedimensionaal

Geachte lezer,

Dank voor uw interesse in dit 3D-Bulletin. Het 3D-Bulletin is het blad van, voor en door de leden van de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie.

In de secties Verenigingsnieuws en Verenigingsdagen worden de leden op de hoogte gehouden van nieuws en activiteiten van de vereniging. Hieronder vallen onder andere verslagen van de Algemene Ledenvergadering en de landelijke verenigingsdagen, aanwinsten van de bibliotheek en de data van de landelijke verenigingsdagen.

In de sectie Driedimensionaal staan artikelen met betrekking tot stereofotografie in zeer brede zin. Dit zijn educatieve artikelen over stereofotografie en waarneming van diepte, met theoretische achtergronden en praktische toepassingen. Maar ook de ervaringen van de leden met het uitoefenen van hun hobby. Verder bevat deze sectie beoordelingen van de nieuwste apparatuur en software voor het maken en weergeven van stereofoto's en -video's. De inhoudsopgave op pagina 3 zal u een indruk geven van de variëteit.

Daarnaast bevat het blad in alle secties natuurlijk ook vele door de leden gemaakte stereofoto's.

3D-Bulletin

Een significant deel van de contributie van de leden gaat naar het maken van dit 3D-Bulletin dat in kwalitatief hoogwaardige papieren vorm onder de leden verspreid wordt. Daarom kunnen we dit 3D-Bulletin niet zomaar gratis in digitale vorm ter beschikking stellen. Wij hopen op uw begrip hiervoor.

Volledige versies van het bulletin zullen met een jaar vertraging op de website van de vereniging geplaatst worden. Van recente nummers van het 3D-Bulletin wordt een versie geplaatst waarin de sectie Driedimensionaal vervangen is door de tekst die u nu leest.

Vindt u het jammer dat u de sectie Driedimensionaal van deze uitgave van het 3D-Bulletin niet kan lezen? Overweeg dan lid te worden van onze vereniging (zie onze website voor details). U krijgt het 3D-Bulletin dan driemaal per jaar thuisbezorgd. Verder geeft het lidmaatschap toegang tot onze verenigingsdagen waar de leden onderling hun ervaringen uitwisselen en genieten van hoogwaardige 3D-projectie van stereo-opnames van de leden. Wilt u eerst eens vrijblijvend kennismaken, bezoek dan onze Open Dag in september of meldt u aan bij de voorzitter of de penningmeester met het verzoek om een reguliere verenigingsdag als introduc e bij te mogen wonen.

Heeft u interesse in de stereofotografie (het zelf maken van stereofoto's en/of genieten van het kijken naar stereofoto's) dan hopen wij u als lid van onze vereniging te mogen verwelkomen.

Namens de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie,

Dennis Boersma
Voorzitter

ps.: Bent u reeds lid van de vereniging en wenst u het 3D-Bulletin in digitale vorm te ontvangen om het op uw pc of tablet te lezen stuur dan een verzoek hiertoe per e-mail aan: voorzitter@stereofotografie.nl

COPYRIGHT © NEDERLANDSE VERENIGING VOOR STEREOFOTOGRAFIE, REG.NR. V 40407102
K.V.K. - TE 'S-GRAVENHAGE, ISSN 1382-0974